

Othello KOOS TERPSTRA/NNT FOTO KAREL ZWANENVELD

zinnige actegroep van het NNT, die – kersvers uit het repetitieproces van *Othello* gekomen – grote vrijheid en eigen inbreng claimden, wat weer zeer on-Duits is. Het repetitieproces verliep allesbehalve gemakkelijk en doorliep meerdere crises. Het tekent het klimaat van dit Noord-Nederlands ensemble dat men zich door die crises niet liet omverblazen, als bezetenen vocht om een voorstelling te bewerkstelligen die stond als een huis, ook toen dat huis regelmatig bleek te wankelen en de rafels nog aan de gordijnen hingen. De gangster Ui (Wolter Muller), in deze encenering opvallend bescheiden gespeeld als een verlegen loser, werd hier achtervolgd door een door Brecht niet bedachte pendant, de in een rolstoel rondgereden, dementerende en kwijlende, hoogbejaarde Hitler, ontleend aan George Steiners novelle *The portage to San Christobal from A.H.* Deze door Frank Lammers gespeelde figuur, grossierde vooral in angstaanjagend foute teksten en shockerend verkeerde grappen, plaatste daarmee het stuk in een zowel historisch als actueel helder kader. Het getuigt van moed en doorzettingsvermogen dat ook deze risicovolle voorstelling, na een serie van zes weken in het eigen theaterhuis, volgend seizoen langs de grote zalen gaat reizen.

In de categorie waagstukken hoorde het afgelopen seizoen ook de voorstelling *Lenny*. Koos Terpstra wilde al langer ‘iets’ doen met Lenny Bruce. Geen romantisch heiligenleven, zoals in de film *Lenny* (regie: Bob Fosse, titelrol: Dustin Hoffman, gemaakt 1974, acht jaar na de vroege dood van de Amerikaanse *godfather* van de *stand-up-comedy*). Toen Terpstra in het najaar van 2001 aan *Lenny* begon te schrijven wist hij een paar dingen zeker. De titelrol zou afwisselend gespeeld worden door Raoul Heertje (stand-up-comedian, oprichter van een comedy-club in Amsterdam, medewerker aan het satirische televisieprogramma *Dit was het nieuws*, waarvan Terpstra de eindredactie voert) en Hans Sibbel, de razende helft van het performersduo Lebbis&Jansen, waarvan Terpstra al jaren de vaste regisseur is. Allebei geen acteurs dus. Al schrijvend had hij vervolgens zijn ensemble van jonge honden voor ogen. Het script waarmee hij begin januari 2002 begon te repeteren leek een scenario voor een work-in-progress, de partituur voor een Onvoltooid Theateravond. De tekst bevat namelijk een aantal ‘witte vlekken’, die (gedeeltelijk) per avond ingevuld worden door de standuppers en de acteurs. Om de potentiële kloof tussen die

komedianten en de toneelspelers te verkleinen (en de aandacht van het publiek gevangen te houden), introduceerde Terpstra in het script twee bemiddelende rollen: een journalist/verteller, die het verhaal als documentaire bij elkaar houdt, en de manager/agent van Lenny, die letterlijk overal tussendoor manoeuvreert. Die constructie is niet zomaar slim (zo u wilt: handig), ze brak de onderneming van meet af aan open, opdat er twee uur lang gebalanceerd kon worden tussen een theaterdocumentaire over leven en werk van Lenny Bruce, én een vertelling over de grenzen aan de vrijheid van meningsuiting, de risico's van eerlijkheid op een podium, kwesties waar het Terpstra volgens mij wezenlijk om te doen was. De manager van Lenny (een prachttrol van Rogier in 't Hout) is de feitelijke motor van het conflict dat rondom Lenny ontstaat (Lenny gaat namelijk permanent te ver, verkennt althans de grenzen van *stand-up-comedy*). De manager werd in de voorstelling een Mephisto voor Lenny's wankelmoedige Faust. Hij jaagt hem op tot steeds grotere originaliteit, is ondertussen de perfide verpersoonlijking van het marktdenken (dollartekens in zijn ogen vanwege de bezoekerscijfers), en op het moment dat Lenny de ultieme consequenties zoekt